

Les postures de la Moliner

Assaig

¿Desitja guardar els canvis?

Empar Moliner
Quaderns Crema. Barcelona, 2006
Toni Vall

Per què sempre que veig Empar Moliner en algun programa de televisió està mal assegurada? Estic convegut que no ho fa per cridar l'atenció ni per provocar que algú comenci un comentari d'un llibre seu preguntant-se per la seva afició a les postures. Segurament ho fa perquè així està més còmoda i perquè potser d'aquesta manera els comentaris li surten més vius, espontanis, espurnejants, xi-rois... Recordo amb delit una edició del programa de BTVA *Saló de lectura* —on evidentment estava mal assegurada— en què sis o set escriptors catalans debatien sobre la presència de la cultura catalana

a la Fira de Frankfurt. Moliner i Enrique Vila Matas es van passar tota l'estona picant-se i llançant-se indirectes. Semblava que hi hagués algun motiu personal o, qui sap, una pulsio sexual no resolta (m'encanta aquesta expressió). Aquests comentaris vénen a tomb per parlar de *¿Desitja guardar els canvis?*, el nou recull d'articles de Moliner.

I és que les dues situacions exposades més amunt ens serveixen per matisar encara una mica més la personalitat de l'autora i l'esperit literari dels escrits que s'apleguen al llibre que ens ocupa. Com en el cas de l'anterior recull *Busco senyor per amistat i el que sorgeixi*, Moliner centra la gran majoria dels seus articles —per no dir tots— a desmuntar una vegada i una altra les decisions, tant institucionals com privades, preses des del cofoisme de les postures políticament correctes. Hi ha articles amb què et trenques de

Empar Moliner ha publicat un recull d'articles. RUTH MARIGOT

riure: *Tu pots ser fumador; Alcalde, domi'm prozac; El difícil moment que passen els Comediants, i Que dura te la noto, la plaça*. El to general

del recull és bàsicament el mateix i és possible que acabi cansant una mica que en tots els articles Moliner en el fons acabi parlant del mateix i faci

servir els mateixos recursos expressius. O sigui: la ironia, el sarcasme, el doble sentit i l'estripada. Malgrat això, els bons articles, els bons de veritat, em semblen fins i tot més bons que els del recull anterior, en què n'hi havia alguns de tirant a insípids.

Per exemple, són fantàstics els articles *La generositat de Baltasar Porcel* i *Fer de marieta*, en què l'autora desmunta la reivindicació d'alguns escriptors en contra de la presumpta banalització de la festa de Sant Jordi. I també té molta gràcia la peça en què rebutja un article de Sam Abrams a l'AVUI sobre les rialles de la concurrència durant una lectura de poemes de Miquel Bauçà.

Moliner ha sabut construir-se una marca de fàbrica inconfusible i molt reconeixible. Com inconfusible és la seva manera de seure. Corre el risc, però, d'arrepapar-se a les butaques on seu amb les cames recargolades...

Ús o abús de l'aigua

Assaig

L'aigua de tots

Emili Piera i Àlex Milian
Bromera. Alzira, 2006.

Xavier Filella

ELS periodistes Emili Piera, des de l'òptica valenciana, i Àlex Milian, des de la catalana, debaten al voltant d'un tema tan polèmic i actual com la falta d'aigua al nostre país. L'obra, que compta amb una introducció de Pedro Arrojo, president de la Fundació Nova Cultura de l'Aigua, ens recorda que és imprescindible passar del vell enfocament de la gestió de l'aigua com a recurs al modern enfocament de la gestió dels rius com a ecosistemes. Des d'aquesta perspectiva, que no és contrària a la racionalitat econòmica, Emili Piera i Àlex Milian examinen amb crítica aguda la incidència del creixement urbanístic desenfrenat en l'escassetat de l'aigua a banda i banda de la Sénia i comparen les diferents actituds que ha generat, des de les mobilitzacions en defensa del delta de l'Ebre fins a les diverses posicions que s'han mantingut des del País Valencià. Els autors analitzen un seguit de temes clau per afrontar la sequera, des de les possibilitats de la dessalinització i la incidència de la sobreexplotació del litoral mediterrani fins a la conveniència o no dels transvasaments.

Tot amb minúscules

Poesia

Segon vol d'Ícar

Oscar Marín
Editorial Viena. Barcelona, 2005

Xènia Dyakonova

La crítica literària d'avui dia insisteix que una de les condicions necessàries perquè un poemari sigui un poemari de debò és la unitat. Sobretot, la unitat de to.

Ahora, si es tracta d'un conjunt de poemes breus, està mal vista la monotonia. Els poetes joves, si a més són sensibles, tenen por de fer l'efecte de tenir només una idea que repeteixen infinitament, o un estat d'ànim que sempre reflecteixen, i és una por ben justificada. Un poeta, per desgràcia, no és com un pintor que pugui passar tota la vida pintant el mar o *el sol del membrillo*. Ateses aquestes circumstàncies, sorgeix el

dilema: fer o no fer un poemari homogeni?

Tots els poemes del *Segon vol d'Ícar* comencen amb minúscula, cosa que no és gens fortuïta. Encara que siguin formalment independents, tots conformen un immens poema llarg, un discurs intens que flueix lliurement, amb els seus alts i baixos, a través de prop de cinquanta pàgines. Tot i que les idees que transmet són diverses i a vegades contradictòries

—com les de qualsevol ésser humà— la veu poètica que les diu, una veu atrevida i maliciosa, sempre és la mateixa. És la d'un poeta observador que de tant en tant peca d'excessivament transcendent, de desmesuradament metafísic, però en moltes ocasions assoleix la combinació justa entre material i sublim, que al meu entendre constitueix l'essència de la poesia. El llenguatge, sent fresc i lleuger, moltes vegades

des arriba a una sensualitat destacable, i les imatges manllevades de la natura són d'una expressivitat poc comuna. El títol es justifica en bona mesura per l'atmosfera que creen els versos: la d'un esforç per atènyer una realitat superior, per veure-hi més enllà de l'horitzó i sortir-ne il·lès. Cada poema fa un intent arriscat d'acostar-se al sol sense cremar-se les ales: els versos s'assemblen a un immens escampall de plomes.

Com més sabem de Riba, millor!

Assaig

Cartes de Carles Riba, IV

Recollides i anotades per Carles-Jordi Guardiola
Institut d'Estudis Catalans
Barcelona, 2005

D. Sam Abrams

“Com més sabem d'Eliot, millor!”, declarava als quatre vents el vell Ezra Pound quan finalment va sortir a la llum el manuscrit original de *La terra eivorca* el 1971. Davant la publicació recent del quart volum de la correspondència de

Carles Riba podem agafar en préstec la idea de Pound i proclamar: “Com més sabem de Riba, millor!”.

Cartes de Carles Riba, IV és la continuació i alhora la conclusió, ara per ara definitiva, dels magnífics tres volums anteriors publicats, respectivament, el 1990, el 1991 i el 1993. El nou volum, com els seus antecessors, està profusament i sàviament anotat per Carles-Jordi Guardiola i aporta 163 cartes noves, escrites entre el 1916 i el 1959, a 38 corresponents diferents, entre els quals caldria destacar figures com ara Joan Coromines, Josep Pla, Josep Pous i Pagès i Ferran Soldevila.

Juntament amb la seva obra poètica, narrativa i crítica, la correspondència de Carles Riba és un element imprescindible a l'hora de dibuixar correctament el perfil complet d'aquest autor tan extraordinàriament ric i complex. De fet, la correspondència ens permet conèixer a fons la persona, l'intel·lectual i el ciutadà que hi havia darrere de l'excel·lent poeta, narrador, crític i traductor. Així, per exemple, ens assabentem de com Riba argumentava i preparava el seu retorn a Catalunya des de l'exili a França: “I allà baix, en un escriptor, el silenci ja és un acte; la sola presència, un centre de fe; la simple su-

pervivència, una esperança positiva; i una paraula seva, Déu meu, dita de prop, en bellesa, amb plenitud de ressò ja és tot aquell bé de sempre i per a sempre que es temia perdut!”. Absolutament impressionant! Era ben natural que un home d'aquesta categoria humana i intel·lectual s'acabés convertint en el símbol del seu país durant els anys desèrtics de la postguerra.

Aquest quart volum de la correspondència de Riba representa el punt final de la llarga tasca de Carles-Jordi Guardiola (la cosa ve de l'any 1969!), una tasca caracteritzada per la lleialtat, la tossuderia, l'entusiasme, el rigor, la intel·ligència i la

discreció. Guardiola ha anotat els quatre volums successius de manera que tinguin ben bé un doble ús o funció: en primera instància, són una eina indispensable per aprofundir en la vida i l'obra de Carles Riba, però també, a causa de la seva generositat informativa, constitueixen una insòlita mina de dades sobre la vida del país durant gairebé mig segle per a qualsevol lector que s'hi vulgui apropar. Guardiola pot estar ben tranquil i ben orgullós de la feina que ha dut a terme, perquè els quatre volums constitueixen una de les obres mestres d'aquesta branca de la memorialística que són els epistolaris.

Carles Riba. ARXIU